

Сучасні вимоги до майстерні з трудового навчання. Основні санітарно-гігієнічні норми.

(методичні рекомендації)

Загальні положення.

1. Створюються у кожній школі:

- майстерня з обробки деревини і металу або комбінована;
- майстерня з обробки тканини, волокнистих матеріалів та з обробки харчових продуктів або комбінована.

2. Навчальні майстерні призначені для:

- трудового навчання учнів 1-11 класів;
- поглибленої трудової підготовки учнів;
- роботи технічних гуртків;
- проведення факультативних занять;
- організація продуктивної праці.

Приміщення навчальної майстерні з технічної праці.

1. У школах із числом класів-комплектів 20 і більше створюються дві майстерні: з обробки деревини і з обробки металу. У школах з числом класів-комплектів менше 20 може бути одна комбінована майстерня.
2. Загальна площа кожної майстерні 66 м², а комбінована – 66-82 м². Норми: 3,5 – 4 м² на робоче місце у слюсарно-технічній; 4-5 м² у столярній; 5-6 м² – на один верстат.
3. Для зберігання інструменту, пристосувань, заготовок – інструментальна кімната – 16 м² (Наказ Міністерства освіти України від 06.06.1994 № 184 «Положення про навчальні майстерні загальноосвітнього навчального закладу»)
4. Освітлення, опалення і вентиляція приміщень здійснюються у відповідності з Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 № 563 «Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти».

Обладнання майстерні.

1. Майстерні оснащуються посібниками і обладнанням (Лист Міністерства освіти і науки України від 04.09.2015 № 1/9-422 «Про переліки навчальної літератури на 2015-2016 навчальний рік»).
2. Обладнуються робочі місця для індивідуального і загального користування та робоче місце вчителя.
3. Робочі місця учнів обладнуються з урахуванням їх вікових особливостей, вимог техніки безпеки, санітарним нормам (типове положення про навчання з питань охорони праці – НПАОП 0.00-4.12-05; утримання загальноосвітніх навчальних закладів – ДсанПіН 5.5.2.00-01)
4. Робочі місця обладнуються сидіннями (висувними, відкидними, приставними). До слюсарних і комбінованих верстатів подається електроенергія 42 В, комплект інструментів.

5. Робочі місця загального користування — верстати, муфельна піч, прес для штамповки. Ці місця забезпечуються ростовими підставками, тумбою для розміщення інструментів, заготовок, готової продукції, документами.
6. Обладнання повинно розміщуватися так, щоб була можливість контролю за роботою всіх учнів. Світло повинне падати зліва. Свердлильний верстат встановлюється біля робочого місця вчителя.
7. Біля робочих місць вивішуються відповідні інструкції з техніки безпеки. Залежно від місцевих умов можна вносити зміни: таку інструкцію затверджує і завіряє печаткою директор.
8. Робоче місце вчителя розміщується на подіумі. Воно обладнується верстаком, столом, класною дошкою, електричним розподільчим щитом. До обладнання, на якому працює тільки вчитель, відноситься фугувально-пилний верстат (ФПШ-5М) та електропилка.
9. Пристінні та вбудовані шафи для зберігання незавершених робіт учнів, інструментів, дидактичного матеріалу тощо.
10. Аптечка з необхідним для надання першої допомоги. Поруч адреса і телефон найближчого лікувального закладу.
11. Умивальниками зі щітками, милом та електрорушником, ящик для стружок (окремо), урна для сміття, інвентар для прибирання приміщення.
12. Стенди, плакати, виставка робіт учнів.

Організація робочого місця учня.

Основні вимоги щодо дотримання певного порядку на робочих місцях є наступні:

- усе необхідне повинне знаходитися під рукою, щоб можна одразу знайти потрібний інструмент або матеріали; учитель трудового навчання та класні керівники повинні постійно стежити за правильністю пози учнів на уроках, під час різних видів суспільно корисної праці;
- інструменти та матеріали, якими під час роботи користуються частіше, розміщують ближче до себе, а ті, що застосовуються рідше, — далі; всі предмети, які використовуються, розміщують приблизно на висоті пояса;
- інструменти та пристрої розміщують так, щоб їх було зручно брати відповідною рукою — кладуть праворуч, що беруть лівою — ліворуч; ті, що використовують частіше, — ближче, ті що рідше, — далі;
- не можна класти один предмет на інший або на оброблену поверхню деталі;
- документацію (креслення, технологічні чи інструкційні карти тощо) тримають у зручному для користуванням та гарантованому від забруднення місці;
- заготовки й готові деталі зберігають так, щоб вони не загромождали проходи; легкі предмети кладуть вище важких;

- ручний інструмент мусить відповідати особливостям анатомічної форми руки учнів; в іншому разі під час роботи травмуватимуться міжпальцові горбики, що мають тонкі нервові кінцівки і долоні – найменш м'язова частина;
- при розміщенні на робочому місці інструментів, пристроїв враховують кут миттєвого зору, кут ефективної видимості та кут огляду на робочому місці. Поворот голови розширює зону оглядовості на відповідний йому кут. Розмір допустимого повороту становить 45° у горизонтальній площині і 30° – у вертикальній.

Рекомендації учителям:

- Під час роботи у навчальній майстерні особливу увагу слід звертати на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.
- Заняття у шкільних майстернях здійснюються за програмами, які мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України, для використання у загальноосвітніх навчальних закладах у 2015-2016 навчальному році.
- Практична робота повинна базуватися на базі продуктивної праці.
- Підтримувати у належному робочому стані обладнання шкільної майстерні.
- Кожен учень повинен мати окреме робоче місце.

Методист з трудового навчання

І.В. Коренева